

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 "
Negyedévre	1 "

A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják.

Kéziratokat nem adunk vissza.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

Beleolvad-e a zsidóság a magyarságba ?

III.

Eljutottunk e kérdés sarkpontjához. Mert a zsidóság vallási és erkölcsi tételeinek vizsgálatát e kérdésben annak kell tekintenünk.

Vallás és erkölcs a legerősebb fajfentartó elem a népek történetében. Különösen valósul ez a zsidóságra nézt, melynél vallást és nemzetiséget elválasztani nem is lehet. Hogy szép hasonlattal éljünk, egybeolvad e kettő, mint napsugárban a szivárványszínek.

És a zsidó vallási dolgaiban bámulatosan ötféjű. Mennyit kellett — hogy úgy mondjuk — magának Jehovának fáradoznia, hogy a zsidóságnak legalább egy töredékét az ó-szövetség hosszú ideje alatt az egy igaz Isten tisztelésében megtarthassa? Gondoljunk csak a pusztai vándorlásra Mózes alatt!

Es nem volt-e a Messiasnak egész élete harc és küzdelem a zsidó makacsság és fariseizmus ellen? Valóban a zsidót, midőn vallásról és erkölcsről van szó, új csapásba terelni csaknem lehetetlen.

Hogy most a dolog áll, a zsidóvallásnak pozitív alapja a mózesi törvény volna. Csakhogy ezt a szóvaló értelmében beleölték a talmudisztikus rabuliztikába. Egy csepp tiszta méz tengernyi iszapban. S hogy minden körülményt jó elején számba vegyünk, meg kell említenünk azt is, hogy a mai zsidóság jó része már a Talmudra sem esküszik feltétlenül. A mai zsidóság vallása, úgy fejezhetnők ki, talmudistico-nacionalismus. Mind egy. A történelmi fejlődés szakadatlan folyamata úgy is lehetővé teszi, hogy a zsidóság vallási és erkölcsi tételének vázlatos elősorolásánál a Talmudra támaszkodjunk.

Az úgynevezett babiloniai Talmud — a jeruzsalemít igen kis töredék követi — tizenúgy könyvre

terjed s hat főrészből áll. Targyal a földművelésről, ünnepekről, házasságról, károk megtérítéséről, áldozatokról és istentiszteletéről, a trf és koscherről, vagyis a táplálékok és konyha-eszközökről. Minde-nik főresz ismét fejezetekre oszlik. A Talmudot a Kabbalah egészíti ki, a zsidóságnak szörnyen titokkal teljes és babonás könyve.

Ezekből mi célunkhoz képest csupán a következő tételeket hozzuk elő:*)

1. Az Isten testévek hossza két millió háromszázhatvanezer mértföld.
2. A jeruzsálemi templom elpusztulása után Isten nem játszik többé a Leviathannal, hanem a Talmudban oktatja a kisdedeket.
3. Abrámon a circumcisiót maga az Isten végezte személyesen.
4. A zsidó lelkek magának az Istennek részecskéi. A zsidó lelkek sokkal kedvesebbek Isten szemében mint egyéb népek lelkei, mert ezek az ördögtől származnak s az állatok és oktalan barmok párához hasonlítanak.
5. A paradicsomba csakis a körülmetéltek jutnak; a nem körülmetéltek, különösen a keresztények pokolra kerülnek s ott is maradnak örökké.
6. Az ünnepek csak Izrael, és nem az idegen kutyák számára vannak.
7. A választott nép méltó az örök életre; a többi nemzetek hasonlók a szamarakhoz; a gójim házai barmok tanyái.
8. Csak az izraelitákat illeti meg az embernév; az istentelenek, kikhez a keresztények is tartoznak, bálványimádók.
9. Isten a zsidóknak hatalmat adott minden nép vagyona és élete fölött s így az egész világ a zsidók tulajdona.

*) Mind a két könyvet részletesen ismerteti Zimándy. A meg-
rögzött Maimonides 27 és kk. lapjain. Ugyanott az idézések is meg-
találhatók.

10. Ki kell testéből tépni a goj szívét. Ki az istenteleneknek vérét ontja, áldozatot mutat be Istennek.

11. Isten megparancsolta a zsidóknak, hogy a gojtól uzsorát vegyenek.

12. Legyen kiirtva neve és emléke! (Jézus Krisztusé).

Eunyi elég is. Hanem azok kedvéért, kik azzal állanak elő, hogy a Talmud a mai művelt zsidóságra nézve nem irányadó, — újabb tekintélyekre is kell hivatkoznunk. Ez a kifogás ugyanis nem ritka. Hiszen maga Jókai is — ki különben a mily nagy költő, ép oly kis politikus — azt jegyezte meg egyszer az országgyűlés színe előtt, hogy valamiút érvényét veszttette már ama törvény, hogy Lutherani comburantur, ép úgy elavultak a Talmud gyűlöletes, istenkáromló s erkölestelen tantételei is. No hát erre nézve épen kéznél van Fabius Agost lyoni főrabbinak tanuság-tétele, ki 1842-ben rosch haschana (új év) ünnepen szóról-szóra ezeket mondá: A zsidóvallás nem olyan mint a keresztény, a melynek született, meghalt, dögletes Istene van; nem olyan, mint az a másik, a mely állítja: Az egyházon kívül nincs üdv. Nem olyan mint az a bizonyos, melynek épen az képezi alapját, mi a legnagyobb sérelem a józan ész ellen: Esz hallgass, badarság beszélj. Nem olyan mint ama másik, melynek követői születtetik úgy nevezett Istenököt, hogy ismét meghalni engedjék, ezt az anyagi, emberi, hazug Istent. E vallás badarsága odáig ment, hogy az egy Istennek a mindenség teremőjének helyébe egy tegnap született és pedig erkölestelenség s talán házasság-törés útján született Istent állítson; ne d'hier ne del immo-ralité, de l'adultère pentétre. Az egész beszéd 47 nagy 8° lapra terjed. (V. ö. H. v. Scharff-Scharffensten: Das geheime Treiben des Judenthums in Frankreich. II. kiad. 52 l.)

Ez az idézet a jelenkor zsidóinak hittételeit világosan tolmácsolja.

Most a nélkül, hogy következtetéseket vonnánk az előreboesátott tételekből, e muukat magára az olvasóra bízván, nézzünk csak szét magunk közt és vizsgálódjunk. Bármennyire is kecsegtessenek reménnyel a politikai könnyelmű szölamok a zsidóság beolvadását illetőleg: szemünkkel látjuk, hogy a zsidó teste-lelke szerint zsidó; otthon, az utcán a templomban. Zsidó és keresztény a legmerekvebb-contradictoriak. Testi és lelki ösztönök és veleszüetett dispositiók erősebbek a faji amalgamizálás mesterséges divatjainál; s akár egy roskadozó politikai rendszer, akár a vallások különféleségét, sőt magukat

a vallásokat is eltörölni vágyó nihilizmus rakjon össze szemfényvesztő bögréjében antagonistikus erőket: durranásnál és füstnél nem lehet más az eredmény. Itt csak oly egyesülésről lehet szó, mint a delejtű két sarka, világosság és sötétség között. Jól mondja Haggardnál a Salamou Kiucsében egy fehér bőriibe szerelmes, olvatag fekete leány, jól mondja a szegény Tuala reménytelen keservében: Az éjjel a napallal egyesülhet-e?

Egyet még jegyezzünk meg. A zsidóságra átok nehezedett, Istennek átka. Maga hivta fejére az átkot, midőn a megjelent Messiaszt, Jézus Krisztust balálra hurcolta. *Az Ő vére mi rajtunk és a mi fiainkon!* Azóta szétszórta Isten e megátaikodott fajt, hogy hányódjék oltár és trón nélkül a nemzetek között, jelül és intelmül az idők végéig. Jöhet már most Hitehagyott Juliau, Jeruzsalem falait újra nem építi; lángok törnek elő a földből s megemésztik az emberi munkát. Nem csak testvérgyilkosok homlokán, az istengyilkosokén is ott van még inkább a kainbélyeg. Azt onnan le nem törülheted.

Ne légy reményeidben könnyelmű. Tudd meg, hogy a zsidóság be nem olvad soha a kereszténységbe; tehát a magyarságba sem. Egyébert sem, de a rá nehezedett átok miatt bizonyára nem.

Köszönd meg, ha velők és közöttök megélhetsz valahogy!

Párbajosdi a modern egyetemeken.

(A Quartalschrift 1896. évi III. füzeté után.)

(Folyt.)

II.

1. Az most a kérdés, hogy a diákpárbaj miféle egyházi büntetést von maga után. Első sorban arról van szó: miféle theologiai vétket követ el a diák? Az 1890. aug. 9-ki döntés előtt sokan, még pedig tekintélyes emberek nem tartották súlyos bűnnek a diákpárbajt. Még 1891-ben Biederlach (Synopsis 1891.) ezt állította: Licet per accidens grave peccatum possint esse (singularia certamina), scilicet quia scandalum grave datur aut quia vera et certe graviter illicita duella promovent, at in se gravia peccata non sunt. Aztan hozzá adja: Ut duellum excommunicationem causet et videtur in se grave peccatum esse debere. Mégis mindjárt azután azt az észrevételt teszi: a döntvény értelmében illa certamina vix immunia dici posse ab excommunicatione a Frid. I. c. statuta.

Ebből mégis az következik, hogy a párbajosdi, ha nem is „in se“, hanem más okokból pl. tekintettel a scandalumra peccatum grave-nak tekintendő.

Lehmkuhl egészen helyesen jegyzi meg, hogy azon párbajok, melyek a theologiai terminológiában „non fatalia“ nével vannak megjelölve, a mint a döntvény is rámutat, közönségesen nagy veszélyvel járnak. Ha ez így áll, s még dejárul az is, hogy a diákpárbajok a valóságos párbajoskodást szerfölött előmozdítják: akkor a természeti törvény erejénél fogva, már maguktól eltiltvák, még pedig nem sub

levi, hanem sub gravi. Ha ez iránt még kétség támadna, azt teljesen eloszlatná az épen oly világos, mint szigorú tilalom és az egyházi fenyték, mely a deákpárbajra van mérve.

2. a büntetés, mely minden párbajost, még a diákpárbajba keveredő studentet is éri, kettős. Az egyiket a tridenti zsinat 25 ülésében állapították meg és az illető egyén irrgulitásában áll: azaz a párbajjelenes tilalom megvetője megengedett módon semmiféle egyházi rendet nem vehet fel, sem föl nem adhat. Az 1890. aug. 9-ig nyílt kérdés volt, hogy az egyetemi hallgató, a ki megverekedik *ex defectu lenitatis* vagy *ex delicto* (*defectu famae*) lett-e irrgulatis vagyis vajjon azért nem veheti-e fel az egyházi rendeket, mivel saját hibáján kívül valami módon vérontásban vett részt, mint pl. a katona, az orvos és a bíró a halálos ítéletnél, vagy mivel beesteléség miatt lett méltatlanná a papi állásra. Magától értődik, hogy a deákpárbajoknak minden védője, *ex defectu lenitatis*-szal védte az irrgularitást. A boroszlói hercegérsek érdeme, hogy ez a kérdés dűlőre jutott. Egyházkerületében egész csoport theologust kellett fölzentelnie, kik azelőtt, az egyetemen párbajokban vettek részt.

Az érsek jelentést tett, hogy az illetők mindannyian irrgularitásban estek. Fejtegetését azután következőleg folytatta: *Attamen quaestio orta est, utrum ex defectu famae secundum S. Conc. Trid. 25. cap. 19. de reformatione, an ex defectu lenitatis irrgulares sint.* Boroszló városában és az egyházkerületben tekintettel az enyhébb felfogásra, csak a defectus lenitatisnak tekintették, úgy ítélték meg a dolgot a boroszlói püspökök is. „*Sed ut in hac re in posterum quodvis dubium tollatur, Sanctitati Vestrae humillime supplico, ut Ipsa gratissime velit declarare, a quanam irrgularitate in tali casu dispensandum sit*“ A felelet a többször idézett 1890-iki döntésben következő fogalmazásban adott meg: „*An, a quibus et ex quo titulo irrgularitas contrahatur quando duellum committitur ea ratione, qua his temporibus inter Germaniae Universitatis alumnos fieri solet in casu?*“ S. Congregatio Concilii, re disceptata, sub die 9. Aug. 1890 censuit respondere: *Affirmative, a duellantibus eorumque patrinis, ex infamia iuris.*

Ebből először is ezt lehet levezetni:

a) Az egyetemi polgárok irrgularitásban esnek, még pedig *ex infamia iuris*, nem *ex defectu lenitatis*.

b) Ezen irrgularitás nemcsak a megverekedőkre vonatkozik, hanem a patrini-re is, kiken a segédek, de kívülők mindazokat is érteni kell, kik közreműködésükkel a párbajt bármi módon elősegítik, a kik tehát igazán a vivás patrini-nek tekinthetők.

c) Az irrgularitás nem éri a „*complices*“-eket, a *passive cooperantes*-eket bizonyosan nem, nem a szántszándékkal nézőknek szegődőket sem, vagy azokat sem, a kik megengedik, nem akadályozzák a megvívást.

d) Hogy az irrgularitas létrejőjön, a párbajnak valósággal meg kell történnie. Csupán a *provocatio* vagy *acceptatio* nem elegendők, mivel eme mozzanatok nem foglaltatnak a döntvényben.

Eszerint az irrgularitásbeli büntetés korlátozott. Csak a *duellantes eorumque patrinis*-t éri (a megvívókat segédekkel), de csak akkor, ha a megvívás tetteleg megtörtént.

3. De igen fontos a döntvény anyyiból, hogy a deákpárbajokat valóságos, az egyházi büntető határozatok alá eső

párbajoknak nyilvánítja. Ha így áll a dolog, akkor amazok épen oly megítélés alá esnek, mint a többi az egyháztól megrótt párbarok. Teljesen elesik minden különbség a diákpárbaj és valódi párbaj közt. Továbbá világos, hogy a deákpárbaj ugyanazon kiközösítés alá esik (*excommunicatio ordinario modo Papae reservata*), mint a más párbajok.

Ennélfogva a diákpárbajokra is érvényes az, hogy *Duellum perpetrantes, aut simpliciter, ad illud provocantes, vel ipsum acceptantes et quoslibet complices, vel qualemcumque operam aut favorem praebentes, nec non de industria spectantes, illudque permittentes, vel quantum in illis est non prohibentes cuiuscumque dignitatis sint etiam regalis vel imperialis — contra eos lata est excommunicatio ordinario modo R. Pontifici reservata.*

Hogy ezen büntetés fontosságáról eléggé tájékozódjunk elégséges a moralisokra bivatkozni. Minden szerző megegyezik abban, hogy a) maga a párbaj, b) a komoly kihívás vagy annak elfogadása bekövetkező megvívás nélkül is, c) minden más tevőleges vagy nemleges közreműködés a párbajban egyházi fenyték alatt áll. A kiközösítésnek eszerint a diákpárbajoknál sokkal terjedtebb alka lmazása van, mint az irrgularitásnak

A theologusok körében csak abban a kérdésben foly vitatkozás, hogy a segédkezés egy később meg nem törtéző párbajnál maga után vonja-e a kiközösítést. Pruner állítás, szerint (*Moral theologie* 416.) mindennemű segédkezés fenyték alá esik, akár megvívás végbe a párbaj, akár nem. A segédeket még akkor is éri a fenyték, ha feleik még nem jelentek meg a helyszínen. Ezzel szemben Lehmkühl bangsúlyozza, hogy az illető segédeket csak a párbaj megtörténte esetén éri a kiközösítés. Nézetét azzal okolja meg, hogy csak az vehető segédnek (*complex duelli*) a ki egy valósággal megtörtéző párbajnál valamiképpen szerepel, az pedig, a ki csak de futuro késznek nyilatkozik egy párbajnál segédeskedni a *bulla* értelmében nem tekinthető *complex*-nek. Azonkívül az apostoli szék 1869 évi okt. 12-iki bullájának az a célzata, hogy fennálló fenytékeket korlátozza. Az enyhébb felfogást még azou régebbi rendeletekkel szemben is fönn kell tartani, melyek a fenytéket a segédekre *effectu non secuto* is megállapították.

Egy pillantás arra a módra, hogy miként keletkeznek azok az útszéli diákpárbajok, elegendő, hogy az elnézőbb véleményt (*sententia benignior*) pártoljuk. Semmivel sem bannak könnyeben a *vivo* egyesületekben, mint a párbajjal. A valóságos tagnak szemeszterenként a mostani szokás szerint rendszeren több viadalot (párbajt), illetőleg kijelölés szerinti viadalokat (*Bestimmungs mensuren*) kell megvívnia. Ily körülmények között lehetetlen, hogy az úgynevezett becsületbeli ügyekben mindig elegendő ok forogjon fenn. A testületek vagy egyesületek (*Burschenschaft*) a tagokat egyszerűen kijelölik a párbajra. Minden valóságos tagnak tanúnak, nézőnek vagy bírálónak kell lennie. Ez a szokás „a *vivótermekben* történő folytonos heverést“, sőt csaknem állandó a párbajban járást (*cooperatio*) tesz föl. Abban az esetben, ha a megbeszélte párbaj esetleg elmarad, fenyték alá esik-e a rendes tag, a ki a segédkezésre ki volt választva. Nem vehetjük *complex duelli*-nek, mert a párbaj nem ment végbe, azt sem állíthatjuk, hogy az ő közreműködésétől (*opera*), kedvezésétől (*favor*) vagy engedelmétől (*permissio*) függött a párbaj. Ő csupán a párbajosi talaján áll és meg-

verekedik, ha úgy hozza a véletlen. De hát csupán ezen nézet előidézheti-e a fenytéket?

Lehmkuhl okoskodása szintén nincs hiával a nehézségeknek. Ő maga is a „salvo meliore iudicio“ fentartással közli nézetét. Mindazonáltal nézete már a gyakorlati kivétel szempontjából is valószínűsége tarthat számot, ugyanis nem lehet a törvényhozó szándéka, hogy a kiközösítéseket szerfölött gyakorolja és kiváltképen, hogy emez esetek kezelésében a gyóntatószékre nézve a bűn kiirtásában oly nehézségeket támaszson, melyeknek elhárítása néha sem a gyóntatónak, sem a gyónónak nem áll hatalmában.

De hagyjuk ezt ezen részletkérdést, jöllehet bizonyos, hogy egyetlen felsőbb iskolai tanuló sincs, aki a feljebb említett módon kiközösítés, ezzel együtt pedig irregularitás alá ne essék, ha a társulatoknak és egyesületeknek tagja.

Ford. M

A román styl.

A középkori építés a templomokon fejlődik, míg az újkorban inkább a palotaépítésben tűnik ki. Az ókori és ókeresztény építés az épület díszítésénél nem a szerkezetből indul ki, ez a középkori építésnek tartatott fenn. Ezért mondjuk, hogy a középkori stylusok szerkezeti stylusok.

Az ókeresztény művészet megállapította a templom alaprajzát. Legfőttesb alapolakok a római, a görög kereszt és a központos elrendezés. A templom lehet három-, vagy öthajós, ritkábban egy, esetleg kéthajós, keleten a főhajót a szentély (apsis) zárja le. ebben áll az oltár, a karszékek a papok számára és a püspöki szék. A hosszahajó és a psis közé jött szükség esetén a keresztbajó. A tornyok az ókeresztény építészetben nem voltak alkalmazásban, csak is a hetedik századtól kezdtek építeni és pedig legelőször külön a templomtól (campanile). Az ókeresztény templomok lapos menyezettel bírtak, csak az apsis volt negyedgömb boltozattal boltozva. Az egyes oszlopok felett vagy gerendák, vagy boltívek voltak, melyek a főhajó hosszfalát hordották, a mellékhajók tetőzete felett voltak a főhajó ablakai, ez a basilikális elrendezés, ha ellenben a mellékhajók magassága megegyezik a főhajóéval, akkor csarnoktemplomnak mondjuk.

A bizanci művészet legfőbb érdeme a görög keresztalak és vele a kupola építés. A központos elrendezés is használatos az ókeresztény művészetben, gyakoribb a kör, ritkább a sokszög alapolak.

A középkori építőművészet a következő elemeket vette át a régebbi művészetektől: a dongaboltozattól, a keresztboltozattól, a kupolától, a hosszalrendezést. Ezen elemeket azután a saját szellemében átalakította és tovább fejlesztette.

Az átmenetet az ókeresztény építésből a középkorban Nagy Károly időszeke képezi. Ezután három nép veszi kezébe az építészet fejlesztését, a mi megadja az építőművészetnek különös jellegét, ezek: a francia, német és olasz.

Az emberek az 1000-ik évben nagy félelem közt vártak a világ végét, de mivel nem következett be, új erővel fogtak

az építéshez, különösen pedig templomok emeléséhez. Franciaországban a styl korszaka 1000-tól 1144-ig tart a St. Denis-i templom felépítéseig, innen 1227-ig terjed a góth styl virágkora. Németországban a román styl kezdetén a laposan fedett, vagy keresztboltozatos basilika alak használatos, Franciaországban inkább a donga- és kupolaboltozatos templom. Egyes elemek beszivárgása által Németországban az ottani román stylus sajátos jeleget ölt, melyet átmeneti stylusnak neveznek.

A középkori építőművészet tulajdonképeni terjesztői a kolostorok, később midőn a világiak vették kezükbe az építészet művelését, az építő szövetkezetek (Baubütten). A szerzetesek közül különösen a benedé rendűek és a cisterciátok játszottak nagy szerepet.

Franciaországból kiindulva különféle ágak keletkeznek Angliában, Belgiában, Skandináviában és Spanyolországban. Németországra legnagyobb befolyása van Skandináviának Hollandiának és egy kissé Lombardiának. Általánosságban mindezen országokban a 12-ik század közepéig a román styl uralkodik, melynek legnagyobb érdeme a négyzetes mezőkkel bíró boltozott basilika megalkotása. — A 12-ik század közepe táján a legkülönbözőbb helyeken bizonyos átalakulás veszi kezdetét.

Németország a középkorban politikailag egységes és így az építészetben is általánosságban meg van az összhang. Lényegesen az által különbözik a francia építészettől, hogy egy némely elem egészen ismeretlen náluk, így pl. a kupolaboltozatos hosszahajós rendezések nem fordulnak elő, a kápolnaokosorú csak ritkaságképen van meg. Németországban gyakran fordulnak elő kettős karral bíró templomok, belsőben a pillér váltakozik oszloppal, sűrűn fordul elő az oszlopos basilika; a háromhajós elrendezések mindig basilikálisok és vagy laposan fedettek, vagy boltozottak, de ekkor mindig keresztboltozatosak, külső tagozásban a falszalagok íves párkánnyal együtt alkalmazhatók. Különösen kedveltek a körablakok, mint az orozatok díszítése, míg ez a francia román stylben alig fordul elő.

A román styl kifejlésztésében különös szerepet játszottak a rajnai tartományok és Szászország. Ausztria építészete lényegében alig különbözik a németországi építészettől. Magyarországon a román stylű köépítés Szent István alatt kezdődik, utána némi szünet áll be, de III. Béla alatt új életre ébred. Hazánkban a román stylnek nincs különös jellege, hanem francia, német, sőt néha olasz befolyás alatt áll.

A góth művészet kezdete nem jelenti egyszersmind a román művészet befejezését, mert az új irány csak lassanként tudott magának tért hódítani.

Gyulafehérvár, 1896. szeptember 30.

Csányi Károly,
műépítész.

Uti karcolatok.

(Folytatás)

VI.

A kedves és finom Bécsből szinte nehezen tudtam megválni. Nem csodálom, ha Tisza Kálmán és más hatalmas urak is Bécsben meglágyultak. Ott valahogy más levegő van mint nálunk. Én is otthon mindig szidom a németet, különösen ha egyet se látok, de Bécsben még is szeretem őt. Nem tehetek róla. Szinte nem is értem a dolgot. Az okosabbak, ha

hozza még jobb hazafiak is, mint én, fejtsek meg ezt a titkot. Gondolom, hogy Bécsben nagyobb a műveltség, több a finomság és előhaladottabb a tisztességérzet. Ott az egyszerű hordár vagy más alsóbb rendű ember is szívesen úba igazít, ha kerdezem, sőt kérdés nélkül is, ha látja, hogy idegen vagyok és nem tudom tájékozni magamat. Jutalmat ezért nem vár, sőt megsértve érzi magát, ha adni akarok. És Budapesten? Egy este, midőn szállásomra akartam menni, de eltévesztettem az utcát, tizenegyszer útasított rendőr, hordár, fiakkeres, polgár és úri ember ellenkező irányba, míg végre egy jókedvű jogász volt szíves valamelyik külvárosból körülbelül másfél órai gyaloglás után szállásomra vezetni. A fiakkeres nagy bölcsen azt mondta, hogy ne kérdezősködjem, hanem üljek a kocsijába és elvisz egyenesen a szállásomra. Kérdelem, hát mennyiért? Három firt az ára. Igen de nekem csak vasúti jegyre volt pénzem a szállásbér lefizetése után. Bolyongtam tehát tovább, a pesti polgár még jóízűen nevetett utánam. Megjegyzem, hogy akkor még szegény növendékpap voltam. Mostanság én már nem kérdezősködöm Budapesten, de masoktól hallottam, hogy most sem tanácsos Budapesten kérdezősködni.

Szinte elfelejttem, hogy én Bécsből még is csak elutaztam, még pedig Brünn felé. Személyvonattal elindultam július 26-án délelőtt 11 órakor és Brünnbe érkeztem ugyan azon nap délután 4 óra 42 perckor. Vasárnap lévén, és hozzá szép idő, a nép mindenütt ünnepi ruhában volt látható. A módosabb és úriasabb nők éppen úgy öltözködnek mint nálunk. Az egyszerűbb falusi nők Ausztriában a vasút mentén majdnem úgy néznek ki, mint a székely asszonyok, midőn székely szőttes és főkötő nélkül inkább karton ruhát és fejükön kendőt viselnek. A férfiak mind sötét ruhát viselnek, csizmával vagy cipővel lábukon és lágy fél selyem kalappal fejükön. Legtöbben bajuszokat és szakalokat lebe-
retválják. Formájukat és természetüket illetőleg általában alig találtam különbséget közöttük és az erdélyiek között. Talán több szőke van közöttük. A mezőkön már sok kéve volt. Bécs közelében a buza és rozs le volt aratva sőt még az árpa is. Morvaország felé az égbajlat lassacskán hidegebb lesz és ez látszik a mezőkön, mert ritkább a kéve és több az aratatlan gabona. Ausztriában nincs kereszt vagy kalongya. Ott összeállítanak négy-öt kévét, hogy a gabona feje könnyebben száradjon, s aztán szekérré gyűjtik. Morvaországban az összeállított kévék száma mindinkább szaporodik, míg végre ott kereszt lesz belőle. 26 kévés kereszt, mit a székely földön kalongyának neveznek, itt seholsem látható. A vidék általában hegyes völgyes, mint Erdély, de nincsenek oly magas hegyek, mint Erdélyben. Közbe-közbe Brünnig nagyon szép síkságok is vannak. A levegő igen jó, az erdőknek pedig különösen kedves zöld színe van. A morva nép már különlegesebb. A nők szokásos ünnepi tiz — tizenöt rétt szoknyát viselnek látható hosszú harisnyával, és magas sarkú cipővel vagy ráncos szárú szintén magas sarkú szizmával. Termetesebbek mint az osztrák nők. Szép is több van közöttük. Nagyon vallásosak és illedelmesek. A férfiak félig úri ruhát viselnek. Formájuk és természetük olyan, mint az általunk jól ismert katona zenészek közül a barnábbaké. Megismerték mindenütt, hogy pap vagyok, még akkor is, ha a vasúti kocsii ablakán néztem ki, és azonnal köszöntek. Azt gondolták, hogy cseh pap

vagyok. A vasúti kocsiban is az utazó társak mind csehből szólítottak meg. Midőn látták, hogy számba sem veszem a cseh beszédet, azt gondolták, hogy deutsch-böhm vagyok és szégyellek csehből beszélgetni, s azért németül folytatták velem a conversatiót. Mondhatom, hogy nagyon tisztességes emberek. Világról illetlen vagy sértő szót vagy mozdulatot nem tennének. Mikor megtudták, hogy Magyarországból jövök, azt mondták, hogy cseh-életre kár volt megnézni a magyar kiállítását. A magyarok rossz és kegyetlen emberek kik a szegény szlovákokat kinozzák. Azért megveri az Isten őket, t. i. a magyarokat. En látva, hogy mily rossz nálunk a magyarok iránti sympathia, jónak láttam magamat elnem árulni, hanem szomorúan biccentgettem panaszos nyilatkozataikhoz. Még tovább is beszégetünk volna így politizálva, de egyszerre csak németül is, morváiul is, Brünn kiállítottak és ki kellett szállnom. A sors úgy látszik tréfálni akart itt velem. Sok kocsii volt ugyanis az állomáson, de messze levén a belváros, hamar elfoglalták a vasárnapi utazók, de meg, egy kissé drágák is voltak olyan emberek, ki még más felé is akar utazni. Omnibus pedig csak egyetlen egy volt Arra, illetőleg abba ültem tehát és egy horgas álló vénasszony, társalkodás nélkül, bentartunk a magasan fekvő belvárosba. En a „Hotel Slavica“-ba szálltam, mert az omnibus oda vitt, az pedig oda vitt azért, mert oda való volt. Mikor felültem az omnibusra, eleget inceskedett a conductor, hogy legalább egy morvaszót kicsaljon belőlem, de én egy szót se szóltam, hanem csak jóváhagyólag integettem neki. Ha kiakart volna dojni a kocsiból, arra is helybeubagyólag intettem volna. De mégis baj nélkül érkeztek meg, ő azonban bámulva nézett folytonosan engemet, és csak érdekes formájú szalmakalapomnak köszönöm, hogy balalosan meg nem igazett. A vendéglőben rendkívül szívesen fogadtak. Három csinos frakkos legény vitte szobamba a kézi táskát. Valami formás szőke hölgyecskék egyik félig nyitott ajtó melől köszöntöttek igen kecses fejbiccentéssel, miközben testüket is kissé meghajtották. Ilyen forma köszöntést otthon is láttam, de itt sokkal kedvesebb volt. A Bureau vezetője egy pár szóban örömet fejezte ki, hogy szerencsésen megérkeztem. A vendéglő csinos és szép tiszta, de főszyőkeres szláv, talán éppen pánszláv. A sok üdvözlés mind morva nyelven történt. En meg nyelvem használata nélkül jó akarólag fejemet bólogattam, mit ők nagyuri tempónak vettek.

(Folyt. köv.)

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Budapesten a magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. tanítók segélyalapja központi bizottságának 1896. évi augusztus hó 18-án a központi papnevelő-intézet nagy könyvtár helyiségében tartott 12 ik közgyűléséről.

I. Minthogy a gyűlés ideje Ő Felsege születése napjával összeesett, az egyetemi templomban 9 órakor „Te Deum“-mal összekötött ünnepélyes szent mise tartatott, melyen a bizottság tagjai testületileg vettek részt.

II. Jelen voltak a közgyűlésen:

a) A bizottság elnöke: Dr. Roszival István, esztergom-főszékesegyházi apátkanonok;

b) az alap vagyonát kezelő egri főkáptalan képviselője : Begovceovich Róbert, c. püspök, egri kanonok ;

c) a Nagymélt. püspöki kar képviseletében : Dr. Komlossy Ferencz, esztergomi prépost-kanonok, főegyházmezei főtanfelügyelő és a nagyváradai lat. szert. egyházmegye részéről : Niedermayer Antal.

A bizottság alelnöke : Gulás Béla, nem jelent meg, Pécs-egyházmege pedig képviselőt nem küldött ;

d) az alap tagjainak képviselői gyanánt : Klein Jenő, besztercebányai tanító (Besztercebánya egyházm.) Szöke Sándor, egri tanító (Eger főegyh.), Tódor István, csatószegei tanító (Erdély egyhm.), Schubert István, poszonyi tanító (Esztergom főegyh.) Kistaludy Mihály, környei tanító (Győr egyhm.), Korbász Vendel, lipóti szt. miklósi tanító (Szepes egyhm.)

Képviselve nem volt : Eperjes, Rozsnyó, Vác és Veszprém egyházmegye.

III. Elnök a megjelent bizottsági tagokat szívélyesen üdvözli s a gyűlést megnyitottnak nyilváníti.

IV. Elnök felszólítja a bizottságot, hogy a gyűlés tartamára a jegyzői teendők végzésére saját kebeléből jegyzőt választszon. Egyhangulag : Schubert István kérésre fel.

V. Felolvastatt a múlt évi gyűlés jegyzőkönyve s ő Eminentisjának 1895. szept. 2-án 4718. sz. a. azt meg erősítő kegyelmes leirata.

VI. A múlt évi közgyűlésen Székesfejérvár egyházmegyét Laszcsik Gyula, előszállási tanító képviselte, mi a jegyzőkönyvből kimaradván, ezen tévedést az elnök készséggel helyreigazítja.

VI. Az elnök örömmel jelenti, hogy az Esztergom fő egyházmegyébe kebelezett „Érsekújvár vidéki róm. kath. népnevelők egyesülete“ a létesítendő országos kath. tanítói árvaház alapjának gyarapítására nemes áldozatkészséggel 200, azaz kétszáz o. é. forintot adományozott, oly kikötéssel, hogy ezen összeg az „Érsekújvári vidéki róm. kath. népnevelők egyesületének milleniumi emléke“ címén kezeltessek.

A mélt. egri főkáptalan 1895 évi dec. 2-án 1301 sz. a. értesíti az elnököt, hogy ezen alapítványi tőkét kezelés alá vette s tökéletes véget elhelyezte. A közgyűlés nagy lelkesedéssel vette ezen örvendetes értesítést, s hálás elismerésének az által vél kifejezést adni, hogy a tanítók árváinak ügye iránt oly melegen érdeklődő egyesületnek legmélyebb köszönetét jegyzőkönyvileg fejezi ki. Megbízta egyttal az elnököt, hogy az egyesületnek díszes alapító tagsági oklevelet állítson ki.

Jelenti továbbá, hogy a zombori kir. törvényszék 1896. év márc. 18-án 3095 sz. a. hivatalos értesítést küldött hozzá, mely szerint 1894. évi február 6-án Zomborban elhalt Bartl György, volt bresztováci lakos az egyesületnek 20 o. é. forintot hagyományozott. Az egri főkáptalan mélt. képviselője jelenti, hogy az összeg szabályszerűen elhelyeztetett.

Az egyesület azáltal fejezi ki halálát, hogy a hagyományozó lelke üdvösségeért egy szent misét szolgáltatt, melynek elvégzésére szíves készséggel az elnök vállalkozott.

VIII. Elnök a múlt évben kezéhez juttatott pénzüsszegről a következőkben számol be :

a) Erközbéni segélyezésre nála maradt (m. é. jkőnyv VII. pontja szerint) 698 frt 24 kr. Ezen célra, nyomtatványok és postára kiadott 550 frt 98 kr. Maradt 147 frt 26 kr.

b) Ösztöndíjakra megszavaztatott (m. é. jkv. XI. p. 1800 frt. Kifizetett 1325 frt. Maradt 475 frt.

c) Segély és gyámolításra folyósított (m. é. jkv. XI. p.) 2200 frt Kifizetett 2200 frt.

Ekképen jelenleg az elnöknel rendelkezésre áll összesen 622 frt. 26 kr., melyek összegben két egyéves önkéntesnek 100 forintnyi ösztöndíja is befoglaltatik.

Miután az itt kitüntetett bevételi és kiadási tételek a valóságnak megfelelnek, s okmányokkal kellően igazolva rendben találtattak, az elnöknek a felmentvény megadatik.

A fennebbi 622 frt 62 krnyi összeg időközben beállható sürgős segélyezések utalványozhatására az elnök rendelkezésre bocsátatik. Az egyéves önkéntesek ösztöndíja csak akkor fizetetik ki, ha a tisztvi vizsga sikeres letétele igazolják.

IX. Az elnök bemutatja az alapító- és pártoló tagsági oklevelek kiállítására céljából nyomtatott űrlapokat. (m. é. jk. IX. p.) Újlag felkértenek az egyházmegyei hatóságok, hogy azok névsorát, kik az alapszabályok VI. 12. és 13. §-a értelmében oklevélre jogot tartanak, a mélt. egri főkáptalannal közölkék, melynek képviselője a névsort az évi közgyűlésen bemutatja s ez alapon az oklevelek ki fognak állíttatni.

X. Szöke Ferenc nyug. szelevényi tanító 1896. évi jun. 6-án kelt felterjesztésében -- minthogy az egyesület részéről eddig semminemű segélyben nem részesült, -- 10 forint befizetett tagsági díját visszaköveteli. A bizottság a kellőképpen felszerelt és indokolt folyamodást a lehetőséghez képest mindig figyelembe veszi ; s hogy a kérelmező eddig segélyben nem részesült, annak okát ne másban keresse. Az általa követett modort csak rosszalni, de helyeselni nem lehet. Elvileg azonban kijelenti, hogy a befizetett tagsági díjak vissza nem fizetettek.

XI. Az alapot kezelő egri főkáptalan képviselője beterjeszti az 1895. évi számadások kivonatát.

Ezen kimutatás szerint :

a) A segély alap vagyona kitesz 76799 frt 94 kr ;

b) Az árvaházé pedig 13247 frt 37 kr.

A bizottság köszönetét fejezi ki azon atyai gondoskodásért, melylyel az egri mélt. főkáptalan az egyesület java iránt viseltetik, s nagy hálára van lekötöelve mélt. Begovceovich Róbert, c. püspök úr iránt, ki az alap vagyonát oly önzetlenül kezeli s oly ügybuzgalommal karolja fel az egyesület érdekeit.

Ugyanezen kimutatás alapján beterjeszti az 1896. évi felosztási tervet, mely szerint felosztandó : 4496 frt 56 kr., és pedig : 1. Ösztöndíjakra (a fenti összeg $\frac{1}{10}$ része) 1798 frt 62 kr. 2. Segély- és gyámipénzekre ($\frac{3}{10}$ rész), gyámolítás ($\frac{2}{10}$ rész) 2248 frt 28 kr. 3. Az országos árvaház alapja gyarapítására ($\frac{1}{10}$ rész) 449 frt. 66 kr. Összesen 4496 frt 56 kr. A bizottság az 1. alatti összegből 48 frt 62 kr., a 2. alattiból 8 frt 28 kr., összesen 56 frt 90 kr., az árvaház alapja utal be, a többit megfelelő címezen kifizetteti.

XII. Következik az ösztöndíjak megszavazása.

Régi ösztöndíjas volt 36. Ösztöndíját fel nem vette 8. Meghalt 1. Papnövendék lett 1. Tanulmányait befejezte 5 Elmaradt összesen 15. Eszerint régi ösztöndíjas lesz 21, kiknek 50 frtjával jár 1050 frt ; betöltendő 14 hely á 50 frt 700 frt s így a XI. pont alatti összeg 1750 frt kimeríttetik.

Ösztöndíjait fel nem vette : Arvay János, Baka László,

Bazsó István, Jubász István, Zseleznyák Győző, Major Gyula, Homer Imre és Cser Gyula (félévi részt).

Meghalt: Gál Adám, II. é. jogász; egyike a legkitünőbb tanulóknak.

Papnövendék lett: Murgas Kálmán.

Tanulmányait befejezte: Gálóczy Rezső, Kelecsényi Matild, Szabó Ferenc képezdészek; Major Odön jogász és Dvorak Emil bölcész.

Régi ösztöndíjasok névsora: Hannig István, Horvátovich János, Hakker Béla, Luka István, Román József, Szabó Kálmán, Kocsis Gyula, Gajdosik Erzsébet, Machay István, Horváth Imre, Krizs Árpád, Steller Ignác, Jurascsik János, Nevelős Gyula, Mészáros Aladár, Tóth Béla, Molnár Gyula, Sóbányi Pál, Szabó Elemér, Szabó István és Szvoboda Jenő.

A 14 új helyre folyamodott: 52. Az alapszabályok szerint elutasított 21. Ösztöndíjasok lettek a következők: Bartek Vince, I. éves képezdész, Esztergom főgyhm. Lacsny István, I. é. kép. Esztergom főgyhm. Geyer Irén, I. é. kép. Péca egyhm. Jakab Béla, egyetemi hallgató, Pécs egyhm. Buzás Iván, I. é. joghallgató. Eger főgyhm. Mikulka Béla, II. é. egyetemi hallgató, Eger főgyhm. Prékopp Etelka, IV. polg. isk. oszt. Nyitra egyhm. Kerner Angyalka, I. é. kép. Szombathely egyhm. Miller Béla, VI. gym. oszt. Szatmár egyhm. Tódor Béla, VI. gym. oszt. Erdély egyhm. Bakos Ede, V. gym. oszt. Nagyvárad gör. szert. egyhm. Miucsik Antal II. é. kép. Eperjes egyhm. Ujváry Ede, II. é. egyetemi hallgató, Veszprém egyhm. Mihályi Béla, II. é. kép. Kassa egyhm.

A most megszavazott ösztöndíj első része a jövő 1896/97 iskolai év első félévének, a második része a második félévének sikeres befejezése után válik esedékessé. A pénz rendszeresen bélyegzett nyugtára a bizottság elnökénél Esztergomban vehető fel. Mellékelni kell a nyert bizonyítvány hiteles másolatát. „A kik ösztöndíjukat augusztus hó 15-ig fel nem veszik, elvesztik jogigényüket, s az ösztöndíjasok sorából töröltetnek.“

(Folyt. köv.)

I R O D A L O M.

* **Felhívás.** Főtisztelendő Uram! Van szerencsém Főtisztelendőség becses tudására hozni, hogy a „Biblia és a Tudomány“ című kath. folyóirat főszerkesztője mellett a tulajdonjogot is megszereztem magamnak és ez alapon több új intézkedést teszek, a mely paptársaim óhajával találkozok.

Főtisztelendőség ismeri kitünő munkatársaim névsorát, s így nem kell ismételve bizonyítanom azt, hogy e nagy kath. vállalat, a melyről a német, francia, belga és augsói kath. lapok is oly elismeréssel szólottak, oly szellemi magaslaton fog maradni, melyen kath. irodalmunknak csak büszkesége leendő.

Hogy azonban ez közös kincse lehessen a magyar kath. papságnak, hogy fényesebb kiállítása dacára is mindenképpen könnyen megszerezhesse,

1. a folyóirat minden hó 15-én és 30-án fog megjelenni, Karácsony és Husvétkor kettős füzetben, 64 oldalon, így tehát egy év alatt összesen 26 füzetet, illetőleg 52 nagy ívet

2. ennek megfelelően előfizetési ára egy évre 10 frt, vagy 30 szt. int., félévre 5 frt, vagy 15 szt. int. — negyedévre 2 frt 50 kr., vagy 8 szt. int.,

3. az „Országgyűlési Értesítő“ kö- és könyvnyomda r.-t., mint elsőrendű nyomda, biztosítékul fog szolgálni az iránt, hogy a füzetek kiállítása még szebb, műmellékletei minden műizlést kielégítő leendő s kezességet vállal még az iránt is, hogy az egyes számok sértetlen állapotban jussanak tisztelt megrendelőink kezeibe.

Mindeme újítást azért teszem, hogy e nagy kath. vállalat új erőre ébredjen. Szomorúan kell bevallanom azt, hogy szent vallásunk tanát a tudományos téren szolgáló eme nagy vállalat eddig oly közönytől találkoztott, mintha hazánk nem is volna Mária országa, a kath. hívők, lelkészek száma a lehető legesekélyebb lenne. Épen e körülmény készített engem arra, hogy legelőször a magas főpapsághoz forduljak kéresemmel, kérjek erkölcsi támogatást; most azonban, mikor egyházfejedelmink legnagyobb része erről már biztosított, kéresemmel fölkeresem paptársaimat, felhívom Főtisztelendőségemet, becses megrendelésével szaporítsa előfizetőink számát, ne engedje meg, hogy e kath. vállalat, melyre, mint Magyarország második ezredének legelső nagy alkotására, oly elismeréssel hivatkozott külföld és hazánk sajtója, pártfogás hiányában talán megszűnni legyen kénytelen.

Abban a reményben, hogy kiállításunk nem lesz a pusztában kiáltónak szava, s hogy újabb megrendelőinknek a már megjelent számokkal együtt, a füzeteket minden fennakadás nélkül megküldhessük, azért a következő füzet szeptember hó 30-án fog megjelenni.

Főtisztelendőség szives megrendelését kérve, maradtam Budapest (Gyár-utca 5. sz., kegyesrendiek bérháza), 1896. szeptember 1. testvéri szeretettel *Dr. Csuday Jenő*, csorna pr. kanonok, egyetemi magántanár, főszekeszt. és kiadótulajdonos.

— **A ker. családnagyok könyve.** E mű tartalmát Dupanloup, orleansi püspöknek a ker. nő, különösen a ker. családanya méltóságáról és hivatásáról értekező szent beszédei képezik. A nagy főpap e beszédeiben, melyekről Ő szentsége is elismerőleg nyilatkozik, kiterjeszti figyelmét a női hivatás minden ágára. A ker. hit boldogító fényének és áldásainak, szerinte, a családnagyokból kell kiindulnia, az egész családot megszentelnie s a jobb jövőt előkészítenie. Ez alapszeme, mely az egész beszédsorozaton végigvonnul, teljes biztosítékot nyújt arra nézve, hogy e mű magyar kiadását nemcsak lelki haszonnal fogják olvasni azok, a kiknek száma van. — Midőn a művelt női közönség figyelmét e könyvre felhívjuk, tán fölösleges is említenünk, hogy e beszédgyűjteményben a főt. lelkészdedő papság is igen becses segédkönyvet nyer a nők tanításához és lelki kalauzolásához; ezen felül alkalmi különösen a jegyesek megáldásakor mondatni szokott beszédeibe e könyvben bő és változatos anyagot talál; mert a beszédek egyrésze házasság szentségének, a családi életnek s a ker. nevelésnek tüzete tárgyalásával foglalkozik. — Ara a 25 ivre terjedő könyvnek füzve és bérmentesen szállítva, 1 frt 20 kr. (vagy négy esetleg három int.) Megrendelhető Szatmáron a kiadónál, Aiben Mátyás gymn. ny. igazgatónál.

— Megjelent az **1897-re szóló Lourdesi nagy képes naptár.** A naptár megrendelhető; Mészáros Kálmán sz. Fer. r. atyánál Bpsten. Ara 30 kr. postával 35. Nagyobb megrendelésnél árleengedés 50 drb 12 frt 100 drb. 22 frt. A könyvárusok per 21 frt kapják. A portó mindig a megrendelőt terheli. E kiválóan vallásos szellemű naptárt mindazoknak ajánljuk, kik valóban épületes olvasmányt akarnak övéik kezébe adni.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Státusgyűlés.** Nagyméltóságú püspök urunk az idei státusgyűlést okt. hó 28-ik napjára méltóztatott összehívni. Itt közöljük a meghívót teljes szövegében: 3640 szám. 1896. Az erdélyi róm. kath. státusgyűlést azon alapon és jog erejénél fogva, melyet ő császári és apostoli királyi Felségének 1867-ik évi augusztus hó 19-én kelt legfelsőbb elhatározása és a vallás- és közoktatásügyi magyar királyi főméltóságú miniszteriumnak 1867-ik évi szeptember hó 12-én 896 és 1873-ik évi június hó 16-án 1008 elnöki számok alatt kelt s a tisztelettel idézett legfelsőbb elhatározásra fektetett leiratai az erd. róm. kath. Státus számára biztosítanak, *közgyűlésre fonyó 1896 évi október hó 28-ik napjára Kolozsvárra összehívandóknak* ítélem és az Urnak szent nevében ezenel összehívom. A gyűlés tárgyát képezi: 1. az igazgatótanács évi jelentése és ezzel kapcsolatban 2. az egyházi (lelkési) jövedelmek összeirási ügye, 3. a kilépő igazgatótanácsosok helyeinek szabályszerű betöltése. Ennélfogva van szerencsém Cimedet felkérni, hogy a folyó évi október hó 28-ra ezennel kibírdett státusgyűlésen megjelenni, a tanácskozásban résztvenni és megjelenéséről vagy akadályoztatásáról az igazgatótanácsot mielőbb értesíteni sziveskedjék. Kelt Károlyfehérvárt, 1896. szeptember hó 24-én. Lőnhart Ferenc s. k. erdélyi püspök.

Ok. 3. 1819. október 3 az a nap, mely

Erdély nagy lelkű főpásztor, kegyelmes urunk születésének idejét jelzi. Azóta 77 év járt le. A nemzeti szellem ébredésének, tellángolásának és a nemes törekvések sirba szállításának napjai. Már maga az az isteni kegyelem, mely ennyi évvel áldja meg földi gyermekét, bámulatra ragad és kegyelettel tölt el. 77 év oly életkor, melyet az isteni Gondviselés csak kevés választottjának juttat osztályrészzül. S kegyelmes főpásztorunk e kevesek közé tartozik: s még a kevesek közt is azon kiváltságosok egyike, kik a testi és szellemi erő bámulatos tevékenységének tiszteletet gerjesztő alakjai. Valóban a Gondviselés kegyeltje, kit e magas korban is a szellemi tevékenység oly nagy fokával áldott meg. Mi, kik csak bámulni tudjuk e lankadatlan munkaerőt, melylyel mindnyájunk előtt, mint ragyogó példakép áll, s nem tehetünk egyebet, mint hogy leborulva az isteni jószág előtt, egy szívvel, lélekkel imádkozunk, hogy ő excellentiáját egyházmegyéje áldásául, még sokáig éltesse.

— **Bérmálás és templom szentelése.** Püspök urunk ő exciája a ma d. u. 1/2 órai vonattal Segesvárra utazott, hogy ott az újonnan épült templomot, f. hó 4-én felszentelje. Ugyan ott fogja 5-én a bérmálás szentségét kiszolgáltatni. Isten annyira vezérelje apostoli üntázan.

— **Az erdélyi püspökség.** Epen egy esztendeje (okt. 5-én), hogy az erdélyi püspök betegsége cím alatt egy akkor kellő értékére leszállított *tendentiosus* közlemény járta be a lapokat, mely szerint kegyelmes püspök urunknak koadjutorra lett volna szüksége, s a koadjutor személyére nézve is állítólag meglett volna a megállapodás. Akkor kimutattuk, hogy az egész hír műnyelven: *kacsa*. S az egy év letorgása igazolta állításunkat. Hanem, úgy látszik, *valakinek* nagyon a szívét nyomja az erdélyi püspökség kérdése, annyira, hogy e baja valóságos krónikus betegséggé vált; mert most épen kerek egy év mulva ismét kitért a rögeszméje, s álmodozik, vagy filozófiailag hallucinál az erdélyi püspökségnél (álma szerint) szükséges koadjutorról. Legalább erről tanuskodik az a hangzatos hír, mely a lapokat végig úszta, hogy *Majláth Gusztáv* grótot *azonnal* kinevezik a felszentelése után *sub auspiciis Lőnhart Fülöp gyulafehérvári püspök* mellé helyettesnek, s aztán . . . *nó, hisz aztán . . . természetes a tudósító kívánsága* szerint . . . erdélyi püspök is lesz. Igazán resteljük, hogy a Majláth G. grót nevé kell ily pelleugéretetés tárgyává tétetni látnunk, kinek mint mi tudjuk, magának okoz e meghurcolás legkínosabb érzetet. Mi most is a legbiztosabb forrásból vett értesülés alapján hozzuk *nyilvánosságra*, hogy az egész célzatos híresztelésből egy szó sem igaz. Kegyelmes püspök urunk, hála Istennek, korához képest teljesen jól érzi magát, koadjutor kinevezésének szükségét nem érzi, s hogy nincs is szükség rá, az is eléggé igazolja, hogy épen a mai napon fog Segesvárra utazni, hogy ott az újonnan épült templom felszentelésének igazán terhes szertartását, s a után a bérmálás szentségének kiszolgáltatását végezze.

— **Füti hódolattal vettük** kegyelmes püspök urunk VIII. számú körlevélét. E körlevélben közli ő exciája a Rómából 1896. máj. 28-án kiadott Instructiót, továbbá a *Magyarok Nagytasszonyának* ünnepére vonatkozó decretumot, ugyszintén több rendbeli egyházi ügyekre vonatkozó congregatioi határozatokat, melyek közül kiemelendőnek tartjuk azt, mely *megtiltja a halotti koszorúknak a templom falára való felaggatását*.

— **Zsidó keresztelés.** Midőn a református vallásnak, a csiki körlelkészség szervezése által, az illető körök elterjedést jósoltak, egy tekintélyes egyén az ő soraikból tapasztalaton alapuló ezen meggyőződésének adott kifejezést. Míg a somlyói Mária lesz és csodás fényében tündöklék, addig nem lesz Csikban más vallásfelekezetnek létalapja. S ma e jóslatszerű nyilatkozat már beigazolta magát. Nemcsak nem terjedt más vallásfelekezet, hanem a kívülről bevándorló idegen felekezetek tagjai Csikban katolikusokká lesznek. Es ezt a klasszikus szt. földnek pártfogója eszközlí, ki a János Zsigmond erőszakoskodását visszatörölő nép által iránta tanusított hálás tiszteletét nem engedi az ősi szt. vallásnak gyöngítését. Az ő pártfogása eszközlí, hogy Herkovics Simon idegenből idevándorolt zsidó ifjú, miután a ker. kath. hit elemeiben kellő módon oktatta lón, ez évi szeptember 8-án tehát a bold. Szűz születése ünnepén, a csik-rákosi anya templomban az ájtatos nép nagy sokasága előtt a szt. keresztésben részesült. A könnyekig megindító szertartást Murányi Kálmán telesiki főesperes és rákosi plebános úr végezte egy tartalmilag és alakilag gyönyörű szt. beszéd kíséretében. Az egyház nagypénteki imájából kiindulva, a jelen esetben bizonyította annak hatását s lelkére kötötte az új kereszténynek, hogy a keresztésben patronusul fogadott András apostolt utánozni törekedjék, hogy bármi szenvedést kész legyen az igaz hitét elviselni s e ker. hitre való megterését tulajdonítsa a bold. Szűz kegyelmének. Legyen ez első feeskéje a Csikba beözönlött Izrael fiainak s legyen az új keresztény hitsorsosai között Krisztus igaz egyházának terjesztője. Adja Isten! cz.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Pál Antal.

Szerkesztőtársak: Bálinth György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Agoston.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomatóban Gyulafehérvárt.